ZECE ANI DELA MOARTEA REGELUI FERDINAND I

Despre limba şi literatura română

— Urmare din pag. I-a —

tr'un timp in care puțini s'ar fi gândit că în România se pot desvolta asemenea oameni învățați și cu inalte destoinicii sufletești. Apoi dacă acum două-trei sute de ani, focul sfânt al științei ardea cu atâta lumină în țara noastră, din sânul căreia se năștea un Petru Cercel, domn întreg la minte și poet plăcut, apoi Cantemirii, unul istoriograf mare, altul poet nu mai puțin mare; un Neagoe Basarab care înalță, pe malul Argeșelui, cel mai măreț locaș dumnezeesc, vestit în toată lumea — cum să nu punem cea mai nestrămutată credință în viitorul țării noastre, binecuvântată de Dumnezeu, în care nici împilările dușmanilor, nici întunericul unor vremi amare, n'au putut înăbuși izbucnirea geniului național. Când privesc înapoi la șirul atâtor fapte mărețe, pilde și dovezi vii ale puterilor neamului românesc, cum să nu fiu mândru că soarta m'a adus în această frumoasă țară, înzestrată cu atâtea daruri și cu mare viitor. Mă voi sili, dar, neincetat a învăța, a mă lumina și a asculta povețe bune, spre a putea fi folositor nouei Mele patrii, care m'a întâmpinat cu atâta căldură, arătându-mi atâta iubire.

O dovadă nouă, cu deosebire măgulitoare pentru mine, am primit-o astăzi prin inscrierea mea ca Membru Onorific al Academiei. Incă odată vă exprim adânca mea mulțumire pentru această inaltă distincțiune de care mă voi sili a mă arăta pururea vrednic".

DISCURSUL REGELUI FERDINAN LA PRIMIREA COROANEI

„Cu adâncă emoțiune primesc, în chip solemn, această coroană moștenită dela neuitatul și înțeleptul Meu unchiu. Ca un simbol al vitejiei românești și al unirei între Domn și Țară, plină de strălucire s'a așezat, acum 41 ani, pe capul întâiului rege al României, după războiul independenței și proclamarea regatului.

Atotputernicul ne-a învrednicit s'o vedem azi mai strălucitoare, azi când în urma grelelor lupte purtate de întreaga suflare românească, ea simbolizează îndeplinirea acelui mare și sfânt dor secular: Unirea tuturor țărilor locuite de români.

Dea Domnul, ca această coroană, împreună cu aceea a scumpei Mele soții și vrednica tovarășă de muncă și suferințe pentru binele obștesc, să încununeze din neam în neam pe iubiții noștri urmași, într'o Românie pururea glorioasă și fericită.

Sus inimile! Și să glăsuim după chipul strămoșilor:

„Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'însa, și unii pe alții să ne îmbrățișăm, și să zicem fraților, și celor ce urăsc pe noi: să iertăm toate, pentru sfânta unire". Așa să fie!

Regele Ferdinand, un mare mucenic al datoriei

—oxo—

Acela care, sub urgia celor mai aspre furtuni ale destinului, a avut tăria nesovăelnică să spună, urmând numai porunca datoriei de mare slujitor al supușilor săi: *„ori cât ar fi de grele încercările pe care le indurăm, tot ce am făcut, așî face din nou"*, și care, la îndemnul unor sfătuitori ce încercau să-i dovedească siguranța unui adăpost în Rusia, răspundea cu dârzenie: *„cât va mai fi un pogon de pământ liber, noi rămânem aici"*, a intrat în nemurire din clipa când a știut să dea lumii întregi, acea măreață și sguduitoare pildă morală care a smerit până și pe dușmanii de atunci ai neamului nostru.

La 14 August 1916, în sufletul *Lui* de martir al datoriei, născute din faptul că *a jurat* înaintea poporului său că-l va urma pe drumul idealului de veacuri, s'a jucat cea mai cumplită tragedie pe care nici mintea autorului lui Hamlet n'ar fi putut-o zămisli pentru teatrul acelei vremi.

Regele Ferdinand I Intregitorul, care a băut, până la fund, paharul tuturor suferințelor pentru a sui cea mai înaltă culme a istoriei neamului nostru, a fost omul jurământului ținut.

Nu este dat foștilor lui ostași — pe cari moartea nu i-a vrut pentru flacăra uriașe a altarului de jertfă — să scrie, în cartea veacurilor, povestea de necrezut a acestui cruciat al regalității, care înainte de a porni la luptă sângeroasă împotriva dușmanilor țării, *a biruit* în frundul sufletului său de om, tot ce se arăta potrivnic împlinirii visului de aur al atâtor leaturi românești adormite întru Domnul.

Nu noi cei de astăzi vom putea cuprinde, în câmpul vederii noastre sufletește lipsită de adâncimea vremurilor, măreția fără de hotar a epopeei războiului desrobitor, care întrece tot ce am trăi dela Traian până azi, și nici un maestru al plasticei, ori cât har dumnezeesc s'ar pogorî asupra geniului său sacru, nu poate izbuti *acum*, să înfățișeze în strălucirea meritată, chipul de icoană al lui Ferdinand-cel-Mare.

„Cei ce vor veni după noi (spunea marele cărturar al românismului Nicolae Iorga, în Camera deputaților la Iași, la 14 Decembrie al anului de vijelie 1916) vor trebui să caute în talentul istoricului, în darul de creație al artistului, cele mai puternice mijloace pentru a ști ce a sguduit acest suflet și cât sentiment a trebuit să aibă Regele de datoria și drepturile sale față de idealul pe care îl urmărim, ca să-L fi văzut la deschiderea Parlamentului, înaintea noastră, cu acea seninătate, pe care nu o au toți martirii, ci numai acei cari știu că au câștigat prin lupta lor o coroană de biruință morală pe care veacurile o vor recunoaște și o vor consfinți".

In care hronic al faptelor, împlinite cu înțelepciune și virtute de conducători de neamuri, s'au putut citi vre-odată slove mai înălțătoare, ca cele cuprinse în răspunsul dat de Regele Ferdinand lui Petre Carp, cu privire la *interesele dinastiei, care nu pot fi deosebite de ale țării?*

„In conștiința mea aceste două interese se confundă. Dacă m'am hotărît să fac acest pas grav, e fiindcă, după matură chibzuință am ajuns la convingerea adâncă și nestrămutată, că el corespunde cu adevăratele aspirații și cu marile interese ale neamului, a căror răspundere o port în ceasul de față. Dinastia va urma soarta țării, învingătoare cu ea, sau învinsă cu ea. De oarece, mai presus de toate, să știți, domnule Carp, că dinastia mea este română. Românii n'au adus aici pe unchiul meu, pe Regele Carol, ca să întemeieze o dinastie germană la gurile Dunării, ci o dinastie națională, și revendic pentru casa mea cinstea de a fi îndeplinit în întregime misiunea pe care acest popor i-a încredințat-o!"

Misiunea pe care acest popor i-a încredințat-o...

Ce răscolitoare de virtuți adormite este această frază, *astăzi*, când misiunile se îndeplinesc cu... cel mai mare câștig și cu cel mai mic sacrificiu!

Noi cari ne-am adăpat la izvorul pildelor istorice și al poemelor eroice străvechi, ca la o fântână de veșnică întărire a sufletului omenesc, și cari până la plecarea spre câmpul jertfei, am socotit legendele, minunate plăsmuiri ale închipuirii înaripate, cu scopul de a ne purta spre înălțimile și tăriile sufletului, ne-am dat seama, odată botezați cu sângele sfânt al martirilor noștri, că realitatea ce începusem să trăim, depășea în măreție tot ceeace mintea omenească izbutise să dureze peste veacuri.

Totul descreștea în fața eroismului ce se dovedea pretutindeni și legiuirile romane, ele însele, se înșiruiau în amintirea noastră ca o falangă anemică, alături de uriașii noștri dela Jiu, din Dobrogea, Mărăști, Mărășești și Oituz.

Iar neamul întreg, dela mic la mare, și dela un cap la altul al țării, s'a arătat atât de tare, în cât va fi cu neputință să găsim o pildă la fel, înapoia frontului de luptă al grecilor dela Marathon și Thermopyle, al macedonenilor lui Alexandru, al legionarilor lui Caesar, al normanzilor lui Wilhelm cuceritorul sau al suedezilor lui Carol XII.

In timpul războiului pe care noi l-am trăit în toate grozăviile lui de iad, însăși moartea nu se mai înfățișa ca în vechime.

Ea venea acum pe furiș, nevăzută, neauzită, lașe, ieșind din pământ sau coborînd din văzduh, veșnic nesătulă și veșnic neobosită, stăpânind peste vreme și peste cuprins ca o adevărată împărătească a neantului și a țărilor de dincolo și de dincoace de noi...

Și acestei morți fără chip, fără odihnă, fără întrerupere și fără hotar, lovind tainic acolo unde părea că nu există și chinuindu-te s'o aștepți acolo unde o simțeai la tot pasul și unde întârzia să vină, acestei morți perfide, îi arunca disprețul lui nemai întâlnit, plămădit din seninătate, din resemnare și, mai presus de toate, din convingerea utilității jertfei sale, ființa neștiută a noroadelor, de pe cea mai înaltă culme a sufletului.

Poate numai la martirii creștini cari înlocuiau torțele grădinelor imperiale să mai fi văzut omenirea atâta eroism pentru o idee. Dar nici odată nu s'a renunțat la viața pământească cu mai multă simplitate și cu mai uluitoare abnegație ca în timpul acestui cutremur al lumii.

Și deasupra acestui rug imens, la flacăra căruia s'au prefăcut în cenușe milioane de mucenici ai onoarei, se ridică icoana *Făuritorului României de azi*, mort trupește la 20 Iulie 1927, dar îmbrățișat de veșnicie la 14 August 1916.

Cercetătorii de mâine ai vijelioasei vieți trăite de neamul acesta brav și blajin, se vor strădui să înțeleagă cum într'un suflet de monarh a putut să sălășluiască atâta putere de jertfă și atâta dumnezeească virtute.

Dar noi, noi cari la chemarea neamului, am mers să suferim și să biruim sub cutele stindardului desfășurat de EL, noi știm de ce vlăstarul lui Anton de Hohenzolern și al prea cucernicei, al bunei și al virtuoasei Antonia — sora regelui Pedro al Portugaliei — și-a îngropat toate amintirile sale de copil și de tânăr, în cimitirele castelului familial din Sigmaringen, al liceului din Düsseldorf, al școalei militare din Cassel sau al universităților din Tübingen și Lipsca, unde s'a dovedit atât de însetat de lumină filosofică și istorică.

Noi știm de ce acest rege mare s'a dăruit cu totul neamului nostru, care de aproape două milenii își căuta firească întregire.

Noi știm de ce marele mucenic Ferdinand a îndurat, senin și neclintit, cele mai aspre dureri pe care regii de odinioară nu le cunoșteau nici măcar din cronici...

Noi, ostașii Lui, precum și tot ce era suflet românesc, adăpostit în vremea uraganului, în sufletul Lui uriaș, știm de ce Făuritorul României de azi a primit, de bună voie, botezul mucenicei celei mai grele. Regele Ferdinand I, pe care istoria l-a trecut în paginile sale cu titlul de „Cel Leal", dar care, mai târziu, va fi veșnicit sub acela de „Cel Mare" (căci a fost, în adevăr, un rege mare), a înfrânt omul din el ca să dea putință spiritului să se ridice până la înălțimea idealului nostru național.

Căci Regele Ferdinand *a jurat* că va fi un bun român.

Și a fost!

Iar alături de Ferdinand I *Românul*, istoria sfântului nostru război va încrusta pentru totdeauna numele Tovarășei sale de viață și mucenicie al Doamnei Noastre Maria, care a întrecut în măreție regească și omenească tot ceeace poveștile au dăruit sufletului nostru însetat de minuni.

ION I. GRECULESCU

CASTELUL PELEȘ

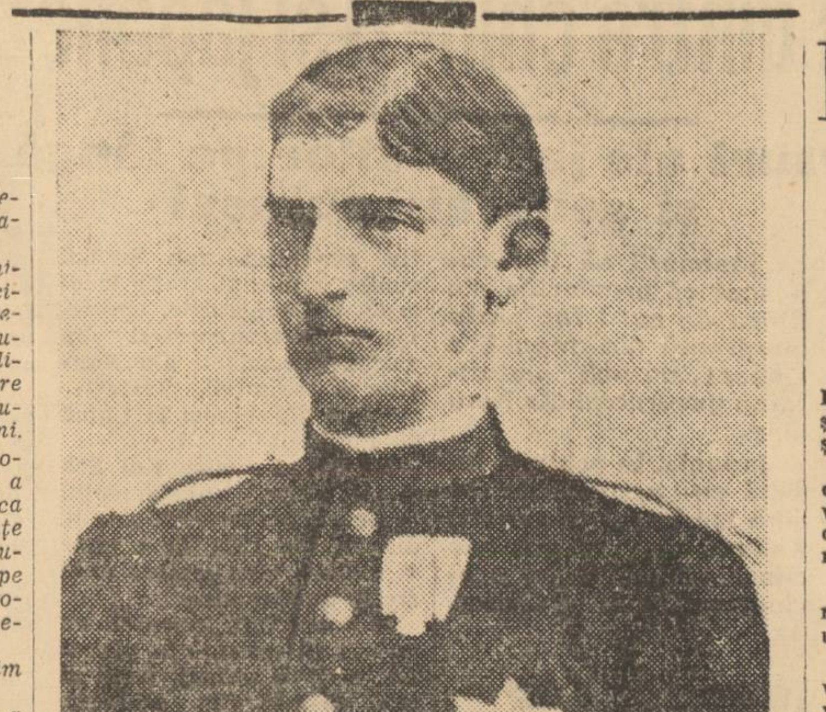

REGELE FERDINAND I
când a venit în România

REGELE FERDINAND I ȘI ARMATA

de general N. SC. NEGREANU

Deși în scurta-i domnie, de 13 ani, n'a avut timpul îndestulător ca să arate că și capacitatea și calitățile, cu care era înzestrat, puteau să-l ridice, în ochii posterității, încă mai sus, totuș, evenimentele l'au pus la greaua încercare de a le birui, prin a se birui pe sine, chiar din primul an dela urcarea pe Tron.

Regele Ferdinand I al României apare, în cuprinsul veleaturilor, cea mai desăvârșită personalitate domnească din Istoria Românilor, căci, prin cârmuirea lui înțeleaptă și vitează, s'a înfăptuit idealul secular al neamului nostru, lărgind hotarele țării până la granițele etnice.

Incă de tânăr, a avut legături cu armata, depe timpul când era principe, când regele Carol I îl înscrie ca sublocotenent. Principele, sfios cum era de felul său, defilă în fruntea companiei.

Inscris în cadrele armatei active, obține toate gradele ierarhice ofițerești și exercită comanda tutulor unităților, mici și mari, dela pluton până la corp de armată, inspector general al cavaleriei și inspector general de armată. In timpul comandei, a vizitelor și a inspecțiilor, intră în toate amănuntele serviciilor unităților și comandamentelor, pentru a-și da seama de mecanismul și de tehnica militară și totdeodată vrea să cunoască toate lipsurile și nevoile inerente oricărei armate moderne. Căci, în adevăr, în calitate de Principe moștenitor și mare comandant de armată, prin propunerile ce face regelui Carol I, deținătorul comandei supreme a armatei, contribui la sporirea numerică, la dotarea materială și la însuflețirea morală a oștirei românești, care este ridicată la situațiunea de mare armată, organizată după cerințele moderne ale timpului, care era să fie chemată, în orice zi, să-și arate pregătirea și faima de care se bucura între anii 1900 și 1914.

Evenimentele nu întârzie să pună la încercare bravura armatei noastre. Expediția de pacificare și de statornicire a echilibrului politic-militar balcanic, în 1913, în Bulgaria, este încredințată priceperii Moștenitorului Tronului, Principele Ferdinand, în calitate de comandant-suprem al armatei române, pe care o conduce cu energie, cu hotărire, cu tact și liniște, demne de admirat. Acțiunea militară dusă între Dunăre și Balcani, sub conducerea Principelui Ferdinand, dă la iveală atât calitățile războinice ale viitorului rege cât și pregătirea armatei române pentru fapte de arme.

A. S. R. Principesa Maria, în nesfârșita iubire ce are față de oameni, și în disprețul de moarte, îngrijește, zilnic, de aproape, de ostașii bolnavi de holeră; iată ce spune Ea: „Soțul Meu, care avea comanda asupra tutulor trupelor, venea zilnic să inspecteze ce facem Noi. Prezența Lui, Ne-a fost o mare încurajare și toți bolnavii salutau sosirea ca un semn că nu s'a lăsat, la o parte, nimic din ce putea să le fie de folos. Și fiul Meu era cu Mine, fiul Meu cel mare; El mi-a fost mâna dreaptă, tovarășul de muncă, energia Lui tânără intrând în acțiune unde zâmbetele Mele nu ajungeau."

In Noembrie 1914, la redeschiderea corpurilor legiuitoare, regele Ferdinand, în cuvântul rostit, arată opera repausatului rege Carol I, că „Regatul pășește, cu încredere, spre îndeplinirea URSITEI SALE" și apelează la toate forțele națiunii pentru „îndestularea trebuințelor armatei, pe care națiunea întreagă o înconjoară cu dragoste și încredere."

„Sunt aproape 25 ani — spune regele Ferdinand, ostașilor săi, de anul nou, 1915, — de când lucrez din tot sufletul, pentru desvoltarea și îmbunătățirea puterii armatei. Țara, cu Mine, vă privim cu încredere. Dar aceasta vă impune sfânta datorie de a păstra neatins renumele câștigat și de a lucra, mereu, cu abnegație și fără preget, astfel ca în ORICE IMPREJURARE TARA SA SE POATA SPRIJINI PE VOI, SCUTUL CEL TARE"

Cu prilejul majoratului fiului Său, A. S. R. Principele Carol, la 3 Octombrie 1915, regele Fesdinand însemnă, cu adânca-i înțelepciune, faptul sărbătoririi întâei aniversări ca Moștenitor al Tronului, printr'o scrisoare, ce-I adresează, și din care extragem un fragment privitor la armată, astfel:

„Sfera Ta de acțiune este încă restrânsă. Ca toți vlăstarii din Casa Noastră ai intrat în nobila carieră a armelor; ea este o școală pentru Tine, în care Tu trebue să fii întâiul ca exactitate, ca râvnă și ca bun exemplu pentru camarazii Tăi. Și Tu iubești meseria Ta, precum și Eu iubesc pe ostașul Nostru și armata. In mijlocul oștirii am crescut și am trăit cele mai bune zile ale vieții Mele, îi cunosc neprețuita valoare: ea este scutul și nădejdea Țării, și știu că pe dânsa ne putem bizui în orice moment."

Vine 1916, și cu acest an, războiul reîntregării neamului românesc, prin acțiunea armatei. Nu intrăm în amănunte asupra rolului politic și militar, pe care regele Ferdinand l-a jucat, încă dela urcarea pe Tron, apoi în anii 1916 - 1919.

„Poporul său — spune M. S. Regele Carol II — care se găsea mobilizat sub arme, îi era preocuparea, fără răgaz, în cugetarea sa zilnică. El mergea dn divizie în divizie, din regiment în regiment, urmărea, de aproape, instrucția trupelor; avea, întotdeauna, un cuvânt de încurajare pentru viteji". „Nu mai aștepta rapoartele ierarhice pentru propunerile de decorare. De îndată ce era la curent cu vre-un fapt de arme, se și grăbea să prindă, pe piept, decorația acelui cui o merita". Pretutindeni îmbărbăta, pretutindeni răsplătea. Incă dela 22 Martie 1917, regele Ferdinand spune, între altele, ostașilor săi: „Prin vitejia voastră bărbătească, l'ați învățat (pe vrăjmaș) că PE AICI NU SE TRECE".

Armata refăcută, în 1917, smulge entuziasm, admirație și bucurie, până la lacrimi, pentru reluarea ofensivei.

Pagini de glorie nemuritoare înscriu armatele române la Mărăști, Mărășești, Oituz, în 1917, și în Ungaria și la Budapesta, în 1919.

Ca să se înțeleagă, încă mai mult, chipul cum a iubit pe ostașii făuritori ai României-reîntregite, în mijlocul cărora a crescut și a trăit cele mai bune zile ale vieții sale, — cum singur a mărturisit-o — iată cum se exprimă, de ei, în fața membrilor Academiei Române, în 1919 regele Ferdinand I:

„I-am urmat la muncă pașnică pe acești copii ai unui sol roditor și am admirat răbdarea lor: i-am văzut în luptă și am binecuvântat avântul lor; dar, când, pe front, am ascultat doinele lor, atunci, în inima Mea, s'a înfipt încă mai tare convingerea nestrămutată că un popor care în toiul luptei își tălmăcește cugetul și simțirea, în versuri, că un atare popor nu poate pieri. Și multe dintre aceste poezii, culese sub bubuitul tunului, sunt așa de frumoase, ca cugetare și ca limbă, că ele merită să fie cunoscute mai pe larg." Și, în continuare, mai departe, în aceiaș cuvântare, rostește: „Iar lupta pentru unitatea limbii ne-a condus, prin vitejia ostașului român, la sfărâmarea granițelor vitrege dintre frați și la întregirea Statului Român în hotarele sale firești până la marginile graiului românesc. Doina de jale a marelui poet Eminescu:

Dela Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s'a...

a vrut Domnul să se preschimbe în cântec de vitejie și de biruință. Au căzut lanțurile care ne împiedecau mersul liber, s'au prăbușit hotarele care ne înnăbușiau, respira-vom în voe și mai larg, după măsura întregului nostru neam". (Cuvântare rostită de regele Ferdinand I, cu ocaziunea sărbătoririi jubileului de 50 de ani ai Academiei Române, în ședința dela 14 Mai 1919).

*

Smeriți, ne închinăm regelui Ferdinand I, Cel Leal, și-i depunem flori, rare, peste cripta dela Curtea-de-Argeș, sub care doarme somnul tihnei eterne.

Regele Ferdinand

—oxo—

20 Iulie 1927 — 20 Iulie 1937

Motto: *Căci pentru Regii de talia Măriei Tale, timpu-i arhitect..*
20 Iulie 1927
Maiorul Băgulescu

Douăzeci Iulie. Ziua Sfântului Ilie. Zi de purificare prin foc și înălțare la ceruri prin faptă și credință.

Se împlinesc, astăzi, zece ani dela plecarea Măriei Tale. O verigă se'ncheie în lanțul secolelor și a doua în viitorul României întregite.

Credința Te-a așezat în caru-i de foc și Te-a ridicat acolo unde Te-a înălțat fapta.

Bunicii au și început să povestească nepoților minunata viață a Regelui Ferdinand. Și cu toate că Te știu plecat de zece ani, ei împletesc firul povestirii lor cu ochii țintă spre ușă, tot aștetând să intri, Măria Ta, așa cum intrai pe negândite în bordeele tranșeelor din munții Moldovei.

Din rândul Regilor României treci, cu fiecare an, tot mai mult în rândul sfinților Religiei.

Măreț se înalță lăcașul lui Neagoe-Vodă Basarab și duioasă este înfrățirea de sub cripte.

Dar Măria Ta ești ctitor de Țară și în cugetul Țării se înfiripează dorința de a ctitori un lăcaș în care sufletu-Ți să se odihnească, primind închinarea Românilor de pretutindeni, în mijlocul capitalei ce le-ai dat-o.

Va fi un lăcaș, ce-și va ridica crucile la înălțimea sacrificiilor Măriei Tale, la înălțimea nădejdilor Țării, a dragostei noastre a tuturora — peste nori și peste vremuri.

Căci pentru Regii de talia Măriei Tale, timpu-i arhitect, iar România își așteaptă Pantheonul.

Ea prinde cu brațe vânjoase viitorul civilizației în răsăritul Europei și al ortodoxiei din lumea întreagă.

România începe să-și scrie singură istoria.

Țară sănătoasă, fără de credință, nu se poate, dar mai ales România și mai ales atunci când antechrist bate gloanțe de mitralieră în crucea civilizației Europei.

Căci dacă n'ar fi fost creștinismul, Europa nu s'ar mai fi ridicat din întunerecul în care o aruncase năvălirile barbare, iar pentru Neamul nostru, de n'ar fi fost credința, Carpații și Voevozii, să-i mângâe nădejdea și să-și răcorească sufletul, de mult s'ar fi măcinat în praf, luat de vifornița cutropitorilor.

Pentru cei din Țara noastră plouați din largul lumii numai de dorul bunului traiu și care poartă cu ei boala necredinței și distrugerii, nu-i decât un drum:

Să iasă din granițele ei în largul lumii, să-și clădească o țară a lor, cu truda cu care am clădit-o noi și apoi să o distrugă, dacă vor găsi cu cale.

Să bată acolo cu buturuga pumnului în ceruri, până ce se va învineți zarea, până se va prăbuși bolta și va ploua cu sânge.

Și acum, cronicar credincios al faptelor Măriei Tale, dau drumul — ca în toți anii — acestor rânduri pentru ca să străbată cei paisprezece mii de km. ce mă despart de pământul Țării, dar nu și de sufletul ei și de amintirea Măriei Tale.

Când în Apusul nu tocmai depărtat se sfărâmă catedrale și se ridică pumni amenințători spre cer, evanghelia zilnică a recunoștinței noastre, către Măria Ta, este munca fiecărui român pentru întărirea ctitoriei Măriei Tale: România.

Cu roadele acestei munci ne prezentăm smeriți astăzi, fiecare din noi, la Curtea de Argeș.

COLONEL BAGULESCU,
Atașatul militar, naval și aeronautic al României în Japonia
Tokio, 1937.

Cuvântarea Regelui Ferdinand I

pronunțată la 20 Decembrie 1925 cu prilejul împlinirii a 50 ani dela înființarea Societății regale române de geografie

„Cu deosebită bucurie și mulțumire am venit la această ședință a Societății Geografice Române ca, sărbătorind împreună împlinirea unei jumătăți de veac dela înființarea ei, să ne bucurăm de roadele culese până azi și nu numai să ne îndreptăm privirile, ci și să concentrăm voințele și energiile noastre într'o muncă încordată pentru viitor.

Aruncând privirile noastre asupra acestui scurt răstimp pentru desvoltarea unei societăți științifice, dar destul de lung pentru viața unui om, în chip firesc ne vine îndemnul de a face o comparație între situația României din vremea când această Societate și-a luat ființă și între situația României de astăzi.

Pe atuncea, două Principate încă vasale, de curând unite, în luptă cu mari greutăți externe și interne — România era un pământ pândit și râvnit de împărățiile vecine, iar noi cu inima sfâșiată trebuia să ne uităm peste hotarele puse cu sila între frați de acelaș sânge și numai pe furiș se făceau cercetări științifice asupra problemelor legate de întreaga noastră ființă națională. Corpul nostru național era atât de greu și de adânc ciuntit, încât cu drept cuvânt un geograf francez spunea că:

„Dacă s'ar putea aplica în geografie definițiile mecanicei, s'ar zice că România este o țară al cărei centru, pe care-l vom numi centru geografic prin asemănare cu centrul de gravitate, cade în afară de teritoriul în care evenimentele istorice au hotărît-o; cu alte cuvinte, România așa cum este acum (1890) dă impresia unei țări care este în stare de echilibru geografic instabil"

Astăzi datorită muncii răbdătoare de organizare a două generații sub lunga și înțeleapta domnie a întâiului Rege al României, și datorită jertfelor întregei țări în cursul marelui războiu pentru întregirea națională, am ajuns la acel echilibru geografic statornic, care, cu toate greutățile ce ne stau în cale, ne poate îngădui să pășim cu încredere la desăvârșirea organizării și cunoașterii amănunțite a întregului pământ românesc.

In cursul celor 50 ani de existență Societatea noastră geografică a îndeplinit o parte din programul așezat la înființarea ei de către marele și neuitatul Meu unchiu.

Una din întâile preocupări ale tinerei Societăți a fost publicarea dicționarelor geografice pe județe, concentrate pe urmă în marele dicționar geografic al României, procurând astfel date geografice, culturale și economice prețioase și adeseori foarte complecte și oferind nu numai oamenilor de specialitate, ci și oamenilor unei largi posibilități de a cunoaște frumoasa și bogata noastră țară. După ce au fost publicate și dicționarele Bucovinei și Basarabiei, sperăm că și acel al Transilvaniei cu celelalte ținuturi românești de peste munți nu va întârzia a vedea lumina tiparului.

Alte puncte din programul răposatului rege Carol I au fost aduse la îndeplinire mulțumită lucrărilor altor așezăminte științifice înrudite.

Mai întâiu datorim o vie recunoștință zelului statornic al Serviciului geografic al armatei pentru lucrările sale de cartografie, care ne-au înzestrat cu o hartă, care cuprinde cea mai mare parte a țării. Ea ne-a fost de un mare folos în războiul din urmă și este tovarășul indispensabil pentru toți cei ce străbat țara ca turiști. N'aș putea stărui în destul asupra necesității desăvârșirei sale și a unei noi puneri la punct, care este o dorință a tuturora.

Pe terenul geologic, de o însemnătate așa de mare pentru țara noastră din cauza marilor bogății ale subsolului nostru, Institutul geologic al României ne-a dat lucrări remarcabile și foarte apreciate în ultimele congrese. Deaceea așteptăm cu cel mai mare interes apariția hărții geologice a României, la care se lucrează acuma.

Climatologia este în sarcina Institutului meteorologic.

Cercetările asupra faunei și florei țării sunt conduse de către institutele speciale și putem fi pe deplin satisfăcuți de lucrările lor.

De un interes general sunt cercetările pe terenul etnografiei. Lipsa momentană a unei colecții complecte, bine orânduite, cauzată de reconstruirea muzeului etnografic din București, sperăm că va fi înlăturată în curând și atunci bogatul material adunat până acum, complectat prin muzeul etnografic din Cluj și prin celelalte muzee regionale, ne va da mijloace îndestulătoare pentru viitoarele studii pe acest teren.

Printre lucrările în legătură cu studiile geografice nu putem trece cu vederea cercetările urmărite cu atâta râvnă și tot atâta succes sub conducerea d-lui profesor Pârvan, care pe lângă valoarea lor istorică prezintă un mare interes pentru etnografia și geografia istorică a țării.

Tot atât de recunoscători trebue să fim pentru lucrările atât de interesante și de o reală valoare ale Academiei Române publicate sub titlul: „Din viața poporului român", precum și pentru monografiile regionale publicate prin îngrijirea d-lui profesor Densușianu.

Dela înființarea Societății geografice trebue să recunoaștem că s'au făcut însemnate progrese pe terenul învățământului și al studiilor speciale geografice, mai ales după ce s'a creat catedra de geografie la Universitatea din București. Societatea de geografie poate fi mândră de alegerea ce a făcut — sunt acum mulți ani — în tânărul bursier pe care l-a trimis să facă studii speciale în străinătate și care, după aceia, a fost chemat să ocupe, ca întâiu profesor, catedra de geografie a Universității din București. Sub conducerea sa luminată și inimoasă s'a ridicat o pleiadă de tineri geografi, care desfășură o rodnică activitate pe terenul geografiei române. D. profesor Mehedinți a adus apoi servicii neprețuite învățământului geografiei prin acele minunate cărți de școală, care sunt o adevărată binefacere pentru sufletul tinerimii școlare, dela licee și până la școlile sătești. Prin ele învățământul geografiei, așa de arid altădată, a căpătat o viață nouă.

Mult a contribuit apoi pentru înaintarea studiilor geografice la noi învățatul profesor francez d. Emmanuel de Martonne, care este nu numai un mare geograf dar și cel mai bun cunoscător al României în străinătate. Prin acea neîntrecută monografie a Valachiei și prin atâtea alte cercetări făcute cu dragoste statornică pe întregul pământ al României Mari, acest învățat și-a dobândit titluri mari la recunoștința noastră.

După ce am vorbit de trecut, să ne întoarcem privirile către viitor. In ce direcție trebue să îndreptăm activitatea societății noastre în jumătatea a doua a întâiului veac de existență?

In urma înșirării progreselor îndeplinite în atâtea puncte din programul statornicit de către marele său întemeetor și protector, să-Mi dați voe să menționez o veche chestiune asupra căreia ne-a dat repetate conferințe un om care făcuse din aceasta, ca să zic așa, un cal de bătaie. Acest om este generalul Brătianu și ați înțeles că este vorba despre cadastru. Ei bine, oricât de mult desbătută a fost această chestiune, ea nu numai că n'a perdut din importanță, ci dimpotrivă a câștigat, fiind strâns legată de altă problemă însemnată, aceia a unei bune statistici, din starea de deziderat în cea de realizare.

Dar avem altă chestiune care, după a Mea părere, este de o însemnătate capitală, de când figurează în programul economic al țării utilizarea pentru întreprinderile industriale a așa zisei huile albe. Cum vom putea începe a pune în valoare această energie, pe care ne-a hărăzit-o bunul Dumnezeu, fără studii adânci asupra condițiunilor de debit al fluviilor și torenților noastre? Cred că Societatea geografică este chemată a încuraja, în măsura puterilor sale, facerea de studii serioase hidrografice.

Alăturea de punctele menționate, întregirea pământului românesc din Dacia Traiană într'un singur Stat și chemarea la viața publică și culturală a întregului popor, prin noile reforme economice și sociale, ne indică îndeajuns noul program de muncă pentru cunoașterea țării mărite, a bogățiilor și populațiilor sale.

Va trebui deci să se urmărească mai întâiu o strângere a rândurilor tuturor profesorilor de geografie, așa fel ca ei să nu rămână răslețiți și uitați în localitățile îndepărtate unde-și au catedrele, ci să fie mereu încurajați ca niște apostoli și harnici exploratori ai regiunilor în care se află.

Cu deosebire profesorii din ținuturile alipite la patria mumă trebue să desfășoare o muncă mai încordată, deoarece până acum, afară de rare excepții, pământul și popoarele de acolo s'au cercetat mai mult din punctul de vedere al foștilor stăpânitori, iar neamul românesc a fost studiat numai în treacăt și ca un obiect de curiozitate etnografică.

A doua preocupare a Societății noastre ar trebui să fie direcția centralizării și sintetizării întregii activități în legătură cu geografia, precum și a începerii unor lucrări de popularizare geografică, pentruca întregul popor să nu rămână lipsit de cunoașterea țării și a tuturor grupărilor etnice conlocuitoare pe acelaș pământ de atâtea veacuri.

Cu speranța că aceste dorinți își vor găsi înfăptuirea cât mai neîntârziat, fac cele mai calde urări pentru prosperitatea Societății geografice române, astfel ca să-și poată serba centenarul în deplină rodnicie".